

Benlik Saygısı ve Sportmenlik Yönelimi Odağında Sporcu Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma

Nuri Berk GÜNGÖR¹, Serkan KURTİPEK², Fatih YENEL³

¹Balıkesir Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Balıkesir, ORCID: 0000-0002-6579-9146

²Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara, ORCID: 0000-0002-4791-9482

³Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara, ORCID: 0000-0001-9480-2087

Öz

Araştırmanın amacı, spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören sporcu öğrencilerin sportmenlik yöneliminin benlik saygısına etkisinin belirlenmesinin yanı sıra bazı demografik değişkenler ile karşılaştırılması ve ilgili değişkenler arasındaki ilişkinin de incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu; 2021-2022 bahar döneminde Ankara ilinde bir kamu üniversitesinde öğrenim görmekte olan 96'sı (%36.6) kadın, 166'sı (%63.4) erkek olmak üzere 262 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; "Benlik Saygısı" ve "Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi" Ölçekleri kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanı sıra T-testi, Pearson Korelasyon ve Regresyon analizi kullanılmıştır. Katılımcıların benlik saygılarının ortalama düzeyde olduğu, sportmenlik yönelimleri ortalama puanlarının da ortalamanın üzerinde olduğu ifade edilebilir. Katılımcıların benlik saygısı ve sportmenlik yönelimlerinin cinsiyet, spor branşı değişkenlerine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak, araştırma bulguları incelendiğinde, sportmenlik yöneliminin benlik saygısını %8 oranında açıkladığı söylenebilir. Dolayısıyla, benlik saygısının gelişiminde bireylerin sportmenlik yönelimi olgularının da katkısı bulunmaktadır. Sosyal normlara uyum, kurallar ve yönetime saygı, sosyal sorumluluklara bağlılık, rakibe saygının benlik saygısına etki eden özellikler arasında yer aldığı tespit edilmiştir.

Orijinal Makale

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 16.10.2022

Kabul Tarihi: 30.12.2022

Online Yayın Tarihi: 30.12.2022

Anahtar kelimeler: Benlik saygısı, sportmenlik yönelimi, spor.

A Study on Athlete Students with a Focus on Self-Esteem and Sportsmanship Orientation

Abstract

The aim of the research is to determine the effect of sportsmanship orientation on self-esteem of the sportsman students studying at the faculty of sports sciences, as well as to compare them with some demographic variables and to examine the relationship between the related variables. The study group of the research; It consists of 262 participants, 96 (36.6%) women and 166 (63.4%) men, studying at a public university in Ankara in the spring semester of 2021-2022. As a data collection tool in the research; "Self-Esteem" and "Multidimensional Sportsmanship Orientation Scales" were used. In addition to descriptive statistics, T-test, Pearson Correlation and Regression analysis were used in the analysis of the data. It can be stated that the self-esteem of the participants is at an average level, and the average scores of their sportsmanship orientation are above the average. It was concluded that the self-esteem and sportsmanship orientations of the participants did not differ according to the variables of gender and sports branch. In addition, when the research findings are examined, it can be said that sportsmanship orientation explains self-esteem by 8%. Therefore, individuals' sportsmanship orientation phenomena also contribute to the development of self-esteem. It has been determined that compliance with social norms, respect for rules and management, commitment to social responsibilities, respect for competitors are among the features that affect self-esteem.

Original Article

Article Info

Received: 16.10.2022

Accepted: 30.12.2022

Online Published: 30.12.2022

Keywords: Self-esteem, sportsmanship orientation, sport.

Sorumlu Yazar: Nuri Berk Güngör
e-mail: berkgungor90@hotmail.com

GİRİŞ

Sportmenlik, sosyal kurallara, rakilere, normlara ve düzenlemelere saygı ve bağlılıkla spora katılım ve spor için sorumluluk konusunda olumsuz bir yaklaşımın olmaması olarak tanımlanmaktadır (Göksel ve Zorba, 2017). Sportmenlik, spor etkinliklerinde sosyal değerler ve ahlaki değerler ile alakalı, geniş kapsamlı ve kaidelere uygun tutarlı bir durumdur; bunun yanı sıra sportmence ortaya konulan tutum ve davranışlar spor etkinliklerinin öncesi, esnası ve sonrasında ortaya konulan ve hoş olmayan davranışların azaltılmasında etkili olmaktadır (Gencheva, Angelcheva, Marinov ve Ignatov, 2017). Yapılan bazı araştırmalar, sportmenliğin beş özel boyutunun olduğunu belirtmektedir. Buna göre sportmenlik, sporcuların ve antrenörlerin ve diğer tüm paydaşların aşağıdakilere saygı ve ilgilerini içermelidir:

- Kurallar ve görevliler;
- Rakip;
- Sosyal sözleşmeler;
- Spor katılımına yönelik herhangi bir olumsuz yaklaşımdan kaçınma (Vallerand, Briere, Blanchard ve Provencher, 1997; Vallerand, Deshaies, Cuerrier, Brière ve Pelletier, 1996).

Sportmenlik, sporun geleceği için önemli bir bileşendir (Stewart, 2014). Yukarıda yapılan ortak çıkarımların yanı sıra sportmenlik dürüstlük, sabır, özdenetim, adalet, bağışlayıcılık, cömertlik ve nezaket gibi nitelikleri de içerir (Keating, 2007). Kuşkusuz bu nitelikler bireyin kendi iç dünyasıyla ilgili pozitif ve negatif değerlendirmelerini ve bu durumun ortaya koyduğu duygulanımları içermektedir. Dolayısıyla bu noktada benlik saygısı kavramı ön plana çıkmaktadır.

Benlik saygısı, bireyin kendini nasıl gördüğü olarak tanımlanabilir (Rosenberg, 2015) ve bireyin kendi değeriyle alakalı subjektif değerlendirmesi olarak ifade edilir (Donnellan, Trzesniewski ve Robins, 2011; McDonald ve Leary, 2012). İnsanın kendisine yönelik hissettiği yeterli olma ve değerli olma duygusu benlik saygısı kavramının temelini meydana getirir. Bu duyguların sonucunda oluşan benlik saygısı, insanın kendi dünya görüşü ve dış çevreye karşı bakış açısının, tutum ve davranışlarının belirlenmesinde önemli bir rol oynar. Bu sebeple bireylerin benlik saygısı seviyelerinin düşük veya yüksek olması yaşamlarını net bir şekilde etkilemektedir (Oktan ve Şahin, 2010). Benlik saygısı yüksek düzeyde olan bireylerin benlik değeri yüksektir, kendilerini olumlu değerlendirirler ve başarısızlıktan korkmazlar; bu nedenle, zorlu görevleri başarıyla üstlenmeleri muhtemeldir. Düşük düzeyde benlik saygısına sahip olan bireyler ise genelde başarısızlık ve sağlıksız bir yaşam tarzına yol açan nedensel bir zincir olarak anlaşılma eğilimindedir (Ahn ve Yang, 2022). Dolayısıyla benlik saygısının özendirilmesi ve düşük seviye benlik saygısının engellenmesi, yaşadığımız çevrede benlik saygısı seviyelerini artırmak adına yaygın olarak bilinen müdahaleleri hak eden hayati bir toplumsal amaç olarak yaygın bir şekilde algılanmaktadır (Orth ve Robins; 2014).

Benlik saygısı sınıf ortamı, işyerleri, müzik resitaleri ve spor etkinlikleri gibi çağdaş yaşamın her alanında önem arz eden bir kavramdır. Çünkü insanlar genellikle başarı için yüksek benlik saygısının kritik olduğunu varsayarlar. Spor etkinliklerinde bireylerin göstermiş olduğu

sportmenlik davranışları, özellikleri ve yönelimlerinin, benlik saygısı düzeyini olumlu veya olumsuz etkilemede ilişkisi olduğu düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde sportmenlik yönelimi ve fair play odağında araştırmaların olduğu görülmekteyken (Balçıkınlı ve Yıldırım, 2011; Balçıkınlı ve Yıldırım, 2012; Gümüş, Saraçlı, Karakullukçu, Doğanay ve Kurtipek, 2016; Balçıkınlı, Gülşen ve Yıldırım, 2017; Imansari, Soegiyanto ve Kusuma, 2020; Sezen ve Yıldırım, 2007; Viciano, Mayorga-Vega ve Blanco, 2014; Yıldırım ve Balçıkınlı, 2006), benlik saygısının yordanmasında sportmenlik yönelimini konu alan benzer araştırmaların olduğu da ifade edilebilir (Proios ve Balasas, 2007; Ryska, 2003). Ancak, literatürde yer alan bu benzer araştırmaların ergenler ve genç sporcular özelinde olduğu görülmektedir. Buna ek olarak, bu araştırma kapsamında seçilen örneklem grubu ile gerçekleştirilmiş bir çalışmanın olmadığı belirtilebilir. Bu sebeple ilgili özellikler özelinde sporcu öğrenciler örneğinde literatüre katkı sağlaması bakımından araştırma önem taşımaktadır. Bu kapsamda benlik saygısı ve sportmenlik yönelimi odağında sporcu öğrenciler üzerine yapılan bu çalışmada spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören sporcu öğrencilerin sportmenlik yöneliminin benlik saygısına etkisinin belirlenmesinin yanı sıra bazı demografik değişkenler ile karşılaştırılması ve ilgili değişkenler arasındaki ilişkinin de incelenmesi amaçlanmaktadır. Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumları hangi düzeydedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sportmenlik yöneliminin benlik saygısına etkisini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır. İlişkisel tarama modeli; “iki ve daha çok sayıda değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlamaktadır.” (Karasar, 2007).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu; 2021-2022 bahar döneminde Ankara ilinde bir kamu üniversitesinde öğrenim görmekte olan 96’sı (%36.6) kadın, 166’sı (%63.4) erkek olmak üzere 262 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların 144’ü (%55.0) bireysel sporlardan herhangi birinden, 118’i (%45.0) takım sporlarından herhangi birinden bir lisansa sahiptir. Katılımcıların 90’ı (%34.4) beden eğitimi ve spor öğretmenliği, 60’ı (%22.9) spor yöneticiliği, 47’si (%17.9) antrenörlük eğitimi ve 65’i (%24.8) rekreasyon bölümünde öğrenim görmektedir. Buna ek olarak, katılımcılara ait yaş ortalaması ise 21.22 ± 5.21 olarak tespit edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Benlik Saygısı ve Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçekleri kişisel bilgi formu ile beraber kullanılmıştır.

Benlik Saygısı Ölçeği

Ölçeğin orijinal formunu Rosenberg (1963) geliştirmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması ise Çuhadaroğlu (1986) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçekten alınan toplam puan arttıkça benlik saygısı artmaktadır ve toplamda 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçek

maddeleri incelendiğinde 3, 5, 8, 9 ve 10 numaralı maddelerin olumsuz olduğu görülmektedir. Araştırmada veri setinden elde edilen iç tutarlık katsayısı .83'dür.

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği

Vallerand ve arkadaşlarının (1997) geliştirdiği ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını Sezen-Balçıkınlı (2010) gerçekleştirmiştir. Ölçek toplamda 20 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları; “sosyal normlara uyum”, “kurallara ve yönetime saygı”, “sporda sorumluluklara bağlılık” ve “rakibe saygı” olarak isimlendirilmiştir. Araştırmada kullanılan veri setinden elde edilen Cronbach Alpha değeri .92 olarak tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi sürecinde eksik ya da hatalı 6 form veri setinden çıkarılmıştır. Daha sonra veri setinin normallik varsayımlarını karşılayıp karşılamadığı tespit edilmiştir, Shapiro-Wilk testi anlamlılık sonucu ile birlikte Skewness ve Kurtosis değerleri dikkate alınmıştır. İlgili değerler veri setinin normal dağılım parametrelerini karşıladığını göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2007), BSÖ: .64; .52, ÇSYÖ:-1.44; 1.3). Araştırma kapsamında kullanılan değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı (r) kullanılmıştır. Katılımcıların sportmenlik yönelimlerinin benlik saygısına etkisini belirlemek amacıyla da Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Bu analizler ile birlikte bağımlı ve bağımsız değişkenlerin cinsiyet, spor branşı değişkenleri ile karşılaştırılması için T-Testinden yararlanılmıştır. Buna ek olarak, araştırma kapsamında betimsel istatistiklerden de yararlanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların Benlik Saygısı ve Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeklerinden Aldıkları Ortalama Puanlar

Ölçekler	N	Min	Max	\bar{x}	S
Benlik Saygısı Ölçeği	262	1.00	3.60	1.76	.45
Sosyal Normlara Uyum A.B.	262	1.00	5.00	4.10	.87
Kurallar ve Yönetime Saygı A.B.	262	1.00	5.00	3.89	.71
Sporda Sorumluluklara Bağlılık A.B.	262	1.20	5.00	4.26	.74
Rakibe Saygı A.B.	262	1.00	5.00	3.72	.77
Çok Boyutlu Sportmenlik Y. Ölçeği	262	1.35	5.00	4.00	.66

Katılımcıların Benlik Saygısı Ölçeğinden aldıkları puan ortalaması (\bar{x} =1.76), Çok Boyutlu Sportmenlik Ölçeğinden ise (\bar{x} =4.00)'dür. Bununla beraber; Çok Boyutlu Sportmenlik Ölçeği alt boyutlarından “sosyal normlara uyum” (\bar{x} =4.10), “kurallar ve yönetime saygı” (\bar{x} =3.89), “sporda sorumluluklara bağlılık” (\bar{x} =3.92) ve “rakibe saygı” (\bar{x} =3.72) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 2. Benlik Saygısı ve Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeklerinden Alınan Ortalama Puanın Cinsiyet Değişkenine Göre T-testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
B.S.Ö.	Kadın	96	1.75	.37	260	-.24	.81
	Erkek	166	1.77	.48			
S.N.U.	Kadın	96	4.11	.84	260	.22	.82
	Erkek	166	4.08	.89			
K.Y.S.	Kadın	96	3.92	.72	260	.48	.63
	Erkek	166	3.87	.71			
S.S.B.	Kadın	96	4.29	.75	260	.44	.66
	Erkek	166	4.24	.73			
R.S.	Kadın	96	3.71	.79	260	-.06	.95
	Erkek	166	3.72	.86			

p<.05; BSÖ: Bilinçli Farkındalık Ölçeği, SNU: Sosyal Normlara Uyum, KYS: Kurallar ve Yönetime Saygı, SSB: Sosyal Sorumluluklara Bağlılık, Rakibe Saygı: Rakibe Saygı

Katılımcıların Benlik Saygısı Ölçeği, sosyal normlara uyum, kurallar ve yönetime saygı, sosyal sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygı alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar cinsiyet değişkenine göre karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır, $t_1(260)=-.24$, $p>.05$; $t_2(260)=-.22$, $p>.05$; $t_3(260)=-.48$, $p>.05$; $t_4(260)=-.44$, $p>.05$; $t_1(260)=-.06$, $p>.05$

Tablo 3. Benlik Saygısı ve Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeklerinden Alınan Ortalama Puanın Spor Branşı Değişkenine Göre T-testi Sonuçları

	S. Branşı	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
B.S.Ö.	Bireysel	144	1.74	.43	260	-.87	.38
	Takım	118	1.79	.45			
S.N.U.	Bireysel	144	4.10	.89	260	.19	.84
	Takım	118	4.08	.85			
K.Y.S.	Bireysel	144	3.95	.74	260	1.24	.21
	Takım	118	3.83	.67			
S.S.B.	Bireysel	144	4.28	.76	260	.41	.68
	Takım	118	4.24	.72			
R.S.	Bireysel	144	3.70	.80	260	-.41	.68
	Takım	118	3.74	.74			

p<.05; BSÖ: Bilinçli Farkındalık Ölçeği, SNU: Sosyal Normlara Uyum, KYS: Kurallar ve Yönetime Saygı, SSB: Sosyal Sorumluluklara Bağlılık, Rakibe Saygı: Rakibe Saygı

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların Benlik Saygısı Ölçeği ile sosyal normlara uyum, kurallar ve yönetime saygı, sosyal sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygı alt boyutlarından elde ettikleri ortalama puanlar spor branşı değişkenine göre karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir, $t_1(260)=-.87$, $p>.05$; $t_2(260)=-.19$, $p>.05$; $t_3(260)=-1.24$, $p>.05$; $t_4(260)=-.41$, $p>.05$; $t_1(260)=-.41$, $p>.05$.

Tablo 4. Değişkenlerarası İlişkinin Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu ile İncelenmesi

Değişken	Benlik Saygısı	Sosyal Normlara Uyum	Kurallar ve Yönetime Saygı	Sosyal S. Bağlılık	Rakibe Saygı
Benlik Saygısı	1				
Sosyal Normlara Uyum	-.14**	1			
Kurallar ve Yönetime Saygı	-.08**	.72**	1		
Sosyal Sorumluluklara Bağlılık	-.24**	.65**	.65**	1	
Rakibe Saygı	-.08**	.73**	.60**	.49**	1

**p<.01

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcıların benlik saygısı ile sosyal normlara uyum, kurallar ve yönetime saygı, sosyal sorumluluklara bağlılık, rakibe saygı arasında düşük düzeyde negatif yönde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir, ($r_1=-.14$, $p<.01$); ($r_2=-.08$, $p<.01$); ($r_3=-.24$, $p<.01$); ($r_4=-.08$, $p<.01$).

Tablo 5. Benlik Saygısının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Standardize β	Standart Hata	Kritik Oran	p	R ²
Sosyal Normlara Uyum	-.06	.06	-.98	.33	.08
Kurallar ve Yönetime Saygı	.10	.06	1.86	.06	
Sosyal Sorumluluklara Bağlılık	-.19	.05	-3.66	.000	
Rakibe Saygı	.03	.05	.52	.60	

Tablo 5 dikkate alındığında, benlik saygısının sosyal sorumluluklara bağlılık ile ilişkisinde istatistiksel olarak anlamlı bir etki belirlenmiştir, ($\beta_3=-.19$; $p<.05$). Benlik saygısı ile sosyal normlara uyum, kurallar ve yönetime saygı ile rakibe saygı arasında anlamlı bir etkinin olmadığı tespit edilmiştir, ($\beta_1=-.98$; $p>.05$; $\beta_2=.10$; $p>.05$; $\beta_4=.52$; $p>.05$). Ayrıca araştırma bulguları incelendiğinde, sportmenlik yöneliminin benlik saygısını %8 oranında açıkladığı söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın amacı doğrultusunda gerçekleştirilen analizler sonucunda katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin ortalama bir seviyede olduğu belirlenmiştir. Bu noktadan hareketle katılımcıların kendilerini bazen başarısız bir birey olarak görebildikleri, bazı durumlarda yetersiz olduklarını hissettikleri ve kendilerine karşı olumlu tutum sergileme noktasında problem yaşadıkları söylenebilir. Sosyal normlara uyum, kurallar ve yönetime saygı, sporda sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygı özellikleri dikkate alındığında ortalamanın üzerinde bir puana sahip oldukları ifade edilebilir. Sportmenlik yönelimleri dikkate alındığında ise; rakipleri ile müsabaka içinde ve sonrasında olumlu bir diyalog kurabildikleri, hakemlere ve kurallara karşı saygılı oldukları, kazanmaktan bağımsız olarak ellerinden gelen çabayı gösterme hususunda pozitif bir bakış açısına sahip oldukları ifade edilebilir.

Katılımcıların sportmenlik yönelimleri ile cinsiyet değişkeni karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde farklı sonuçların olduğu görülmektedir. Yalçın, Tek ve Çetin (2020) çalışmasında yalnızca kurallara ve yönetime saygı

alt boyutunda kadınlar lehine anlamlı bir farklılığın olduğunu tespit etmiştir. Güllü (2018), sosyal normlara uyum ve rakibe saygı ile cinsiyet değişkeni arasında kadınlar lehine anlamlı bir farklılığın olduğunu tespit etmiştir. Literatürde kadınların lehine olan farklı çalışmaların da olduğu görülmektedir (Koç ve Güllü, 2017; Mikail, Yaman ve Altan, 2016). Bir başka çalışmada ise Karafil ve arkadaşlarının (2017) erkeklerin sportmenlik yönelimlerinin kadınlara göre daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Dolayısı ile cinsiyet ve sportmenlik yönelimi odağında bir genelleme yapmak doğru olmayacaktır. Cinsiyet değişkeni ile benlik saygısı karşılaştırıldığında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde araştırma sonuçları ile benzerlik gösteren çalışmaların olduğu ifade edilebilir. (Çiftçi, 2018; Esentürk, İlhan ve Çelik, 2015; Kan, 2018; O'Malley ve Backman, 1979; Türker ve ark., 2018). Bu sonucun sebebinin tutum ve davranışlarının cinsiyetten ziyade fiziksel ortamlar ve deneyimler aracılığı ile değişmesinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada elde edilen bir başka sonuç ise katılımcıların spor branşları ile benlik saygısı ve sportmenlik yönelimleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığıdır. Literatürde araştırma sonuçlarını destekler nitelikte çalışmaların olduğunu ifade etmek mümkündür. Aktop ve Erman (2002) çalışmalarında bireysel ve takım sporcuların benlik saygısı düzeylerinde anlamlı bir farklılığın bulunmadığını ifade etmişlerdir. Çağlayan (2011) da benlik saygısı ve spor branşı değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın bulunmadığını belirlemiştir. Benzer sonuçların olduğu farklı çalışmalar da literatürde mevcuttur (Altıntaş ve ark., 2007; Esentürk, İlhan ve Çelik, 2015). Sportmenlik yönelimi ve spor branşı değişkeni dikkate alındığında da literatürde benzer sonuçların elde edildiği çalışmalar görülmektedir (Yalçın, Tek ve Çetin, 2020). Bu noktadan hareketle, sportmenlik yönelimi ve benlik saygısı özelliklerinin kişinin ilgilendiği spor branşından ziyade karakteristik özellikleri ile şekillendiği ifade edilebilir.

Benlik saygısının yordanmasına ilişkin analiz sonuçları incelendiğinde, sportmenlik yöneliminin %8 oranında açıklama gücüne sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç benlik saygısı ve sportmenlik yönelimi arasında anlamlı bir ilişki olsa da etki büyüklüğünün düşük olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla bireyin sportmenlik yönelimi özelliklerinin benlik saygısına ciddi bir etkisinin olmadığı ifade edilebilir. Literatür incelendiğinde benzer örneklem gruplarında benlik saygısını farklı özellikler ile açıklamaya çalışan araştırmaların olduğu görülmektedir (Hein ve Hagger, 2007; Joseph, Royse, Benitez ve Pekmezi, 2014; Kim ve Kim, 2019; Martin, West ve Bill, 2008). Bu noktadan hareketle benzer çalışmaların devamı araştırma sonuçlarının nitelikli bir şekilde sunumuna katkı sağlayacaktır. Araştırma sonuçları dikkate alındığında katılımcıların benlik saygısı düzeylerinin ortalama seviyede, kurallar ve yönetime saygı düzeyinin de geliştirilebilir bir düzeyde olduğu ifade edilebilir. Bu sebeple üniversite eğitimi sürecinde bireylerin benlik saygıları ile kurallara olan bakış açılarını geliştirecek etkinlik çeşitliliğinin sağlanması ve eğitim unsurlarının geliştirilmesi önerilmektedir. Ayrıca, farklı örneklem grupları üzerin de araştırmada konu alınan bağımlı ve bağımsız değişkenlerin test edilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahn, J. & Yang, Y. (2022). Relationship between self-esteem and risky sexual behavior among adolescents and young adults: A systematic review. *American Journal of Sexuality Education*, 1-20.
- Aktop A ve Erman K.A. (2002) Takım ve bireysel sporcuların başarı motivasyonu benlik saygısı ve sürekli kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya.
- Altıntaş, A., Aşçı, F. H., ve Özenir, B. T. (2007). Benlik sunumunun cinsiyete ve egzersiz davranışı parametrelerine göre incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 18(2), 91-99.
- Balçıkankı, G. S. ve Yıldırım, İ. (2011). Profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 49-56.
- Balçıkankı, G. ve Yıldırım, I. (2012). Sportsmanship orientation and empathy: a study of professional football players. *Journal of Physical Education and Sport*, 12(1), 18.
- Balçıkankı, G. S., Gülşen, K., ve Yıldırım, İ. (2017). Kadın futbolcularda sportmenlik yönelimi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(1-4), 1-9.
- Çağlayan, N. (2011). *Bireysel ve takım sporu yapanlar ile spor yapmayan bireylerin benlik saygısı puanlarının karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Çiftçi, H. (2018). Ergenlerin benlik saygısı düzeylerinin karşılaştırılması meslek yüksekokulu ve meslek lisesi öğrencileri üzerine bir inceleme. *Electronic Journal of Social Sciences*. 17(68): 1648-1665.
- Çuhadaroğlu, F. (1986). Adolesanlarda benlik saygısı. Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Donnellan, M. B., Trzesniewski, K. H. & Robins, R. W. (2011). Self-esteem: Enduring issues and controversies. In T. Chamorro-Premuzic, S. von Stumm, & A. Furnham (Eds.), *The Wiley-Blackwell handbook of individual differences* (718–746). Wiley Blackwell.
- Esentürk, O. K., İlhan, E. L. ve Çelik, O. B. (2015). Examination of self-esteem levels according to some variables. *Ovidius University Annals, Series Physical Education & Sport/Science, Movement & Health*, 15(2), 596-601.
- Gencheva, N., Angelcheva, M., Marinov, T. & Ignatov, I. (2017). Assessment of sportsmanship in case of institutionalized adolescents, deprived of parental cares. *Journal of Health, Medicine and Nursing*, 42, 103-109.
- Göksel, A. G. ve Zorba, E. (2017). The examination of sportsmanship behaviors of beach handball players in Turkey. *Sport Journal*, 58, 82.
- Güllü, S. (2018). Sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi ile sportmenlik yönelimleri üzerine bir araştırma. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 190-204.
- Gümüş, H., Saraçlı, S., Karakullukçu, Ö. F., Doğanay, G. ve Kurtipek, S. (2016). Ortaöğretim öğrencilerinde fair play kavramı. *International Journal of Sport Culture and Science*, 4(Special Issue 2), 430-438.
- Hein, V. & Hagger, M. S. (2007). Global self-esteem, goal achievement orientations, and self-determined behavioural regulations in a physical education setting. *Journal of sports sciences*, 25(2), 149-159.
- Imansari, D., Soegiyanto, S. & Kusuma, D. W. Y. (2020). The relationship of students personality, attitude, and spiritual intelligence with sportsmanship orientation in sports extracurricular activities SMP Negeri Rayon 5 Kota Semarang. *Journal of Physical Education and Sports*, 9(2), 134-142.

- Joseph, R. P., Royse, K. E., Benitez, T. J., & Pekmezi, D. W. (2014). Physical activity and quality of life among university students: exploring self-efficacy, self-esteem, and affect as potential mediators. *Quality of life research*, 23(2), 659-667.
- Kan, M. (2018). Üniversite öğrencilerinde yetişkin bağlanma biçimleri, kişilik özellikleri ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Karafil, A.Y., Emrah, A., Mehmet, U. ve Melek, C. (2017). Spora katılımın beden eğitimi dersi sportmenlik davranışları üzerine etkisinin araştırılması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 1-11.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Keating, J. W. (2007). *Sportsmanship as a moral category*. Ethics in sport, (Ed. 2), 141-151.
- Kim, B. & Kim, Y. (2019). Growing as social beings: How social media use for college sports is associated with college students' group identity and collective self-esteem. *Computers in Human Behavior*, 97, 241-249.
- Yakup, K. & Güllü, M. (2017). Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersi sportmenlik davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 19-30.
- Mac Donald, G. (2012). Individual differences in self-esteem (M. R. Leary, Ed.). In M. R. Leary & J. P. Tangney (Eds.), *Handbook of self and identity* (354-377). The Guilford Press.
- Martin, L., West, J. & Bill, K. (2008). Incorporating problem-based learning strategies to develop learner autonomy and employability skills in sports science undergraduates. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 7(1), 18-30.
- Mikail, T., Yaman, Ç. ve Altan, M. (2017). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sportmenlik davranışları hakkındaki görüşleri. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 3(Special Issue 2), 16-26.
- Oktan, V. ve Şahin, M. (2010). Kız ergenlerde beden imajı ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 543-556.
- O'Malley, P. M. & Bachman, J. G (1979). Self-esteem and education: Sex and cohort comparisons among high school seniors. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37(7), 1153.
- Orth, U. & Robins, R. W. (2014). The development of self-esteem. *Current Directions in Psychological Science*, 23(5), 381-387.
- Proios, M. & Balasas, D. (2007). Self-esteem as a Moderator Agent for the Improvement of the Adolescent Moral Behavior. *International Journal of Physical Education*, 44(2), 67.
- Rosenberg, M. (2015). *Society and the adolescent self-image*. Princeton University Press.
- Ryska, T. A. (2003). Sportsmanship in young athletes: The role of competitiveness, motivational orientation, and perceived purposes of sport. *The Journal of Psychology*, 137(3), 273-293.
- Sezen, G. ve Yıldırım, İ. (2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin futbolda fair play'e ilişkin olumlu ve olumsuz davranışlara yaklaşımlarının incelenmesi. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 2(1), 14-22.
- Sezen-Balçıklı, G. (2010). Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 1-10.
- Stewart, C. C. (2014). Sportsmanship, gamesmanship, and the implications for coach education. *Strategies*, 27(5), 3-7.

- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2007). *Experimental designs using ANOVA* (Vol. 724). Belmont, CA: Thomson/Brooks/Cole.
- Türker, A., Yusuf, E., Erođlu, S. Y., Őentürk, A. ve Durmaz, M. (2018). Spor yapan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısının incelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 8-15.
- Vallerand, R. J., Deshaies, P., Cuerrier, J. P., Brière, N. M. & Pelletier, L. G. (1996). Toward a multidimensional definition of sportsmanship. *Journal of Applied Sport Psychology*, 8, 123–135.
- Vallerand, R. J., Briere, N. M., Blanchard, C. & Provencher, P. (1997). Development and Validation of the Multidimensional Sportsmanship Orientations Scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 19(2), 197-206.
- Viciano, J., Mayorga-Vega, D. & Blanco, H. (2014). Relationship of age and experience on physical self-concept and sportsmanship orientation in youth Spanish soccer players. *International Journal of Sport Psychology*, 45(3), 214–230.
- Yalçın, Y., Tek, T. ve Çetin, M. Ç. (2020). Amatör olarak spor yapan üniversite öğrencilerinin sportmenlik yönelimlerinin incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 29-34.
- Yıldıran, İ. ve Balçıkanoğlu, G. S. (2006). Beden eğitimi öğretmen adaylarının sportmenlik ve profesyonellik arasında ikilem barındıran somut örnek olaylara yaklaşımlarının değerlendirilmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 3-14.